

08/08/2021

לכבוד
עו"ד מיטל כ"ץ
הממונה על חוק חופש המידע
משרד המשפטים

שלום רב,

הנדון: מענה לבקשת מידע על אודות פעילות יחידת הסייבר במשרד המשפטים

מכתב זה נשלח אליכם מטעמן של התנועה לחופש המידע, עמותת הצלחה והקליניקה לזכויות אדם בין-לאומיות באוניברסיטה העברית בירושלים, בעניין שבנדון וכתגובה למסירת מידע חלקי לאחר תשלום על ידי התנועה לחופש המידע ועמותת הצלחה:

1. ביום 31.12.2020 הוגשה בקשת מידע מטעם התנועה לחופש המידע, בנוגע לפעילותה של יחידת הסייבר במשרד המשפטים, וזאת בעיקר באשר לפניית היחידה למתווכי התוכן לטובת הסרה של תכנים שונים. ביום 18.2.2021, הוגשה בקשה דומה מטעמה של הצלחה – לקידום חברה הוגנת, לקבלת מידע בעניין פניות מחלקת הסייבר בפרקליטות המדינה להסרת פרסומים ברשת בנושא מתנגדי חיסונים.

2. במסגרת מענה ראשוני שנשלח לבקשת התנועה לחופש המידע על ידי המשרד ביום 18.2.2021, ציינתם כי עליכם לאתר את הפרסומים ולייצר עבורם פרפרזה. עוד ציינתם כי לכל מקרה תידרש עבודה שצפויה לקחת 20 דקות עבודה. נוכח כך, הוצגה דרישת תשלום על מנת להפיק את המענה לבקשת המידע שהוגשה, ובכלל זאת, לטובת איתור הפרסומים.

3. מענה דומה נמסר גם להצלחה ביום 20.4.2021 וגם בנוגע אליו הוצגה דרישת אגרה.

4. ביום 22.7.2021 נשלח על ידכם מענה משלים הן לתנועה לחופש המידע והן להצלחה, וזאת בעקבות תשלום האגרה שנדרשה בכל אחת מהבקשות. המענה כלל קבצים הכוללים "פרפראזות" של לשון הפרסומים שהוסרו בעקבות בקשות של יחידת הסייבר שהועבר למתווכי התוכן השונים. כבר כעת יצוין כי על אף הדמיון בין שתי הבקשות, התגלו פערים שונים באופן התשובה אליהן.

5. מעיון בקבצים שצורפו למענים, אשר כולל את אותן הפרפרוזות, עולות מספר שאלות ותהיות, ונבקש את התייחסותם לאלה על מנת לשקול את צעדינו.

א. ראשית, בשים לב לכך שהתוכן עצמו שהסרתו התבקשה על ידי היחידה לא נשמר בידי היחידה, נבקש הבהרה על סמך איזה מידע נעשו הפרפרוזות. ככל שהפרפרזה נעשתה לתוכן שהיחידה הצליחה לאתר, על פניו ממקרא הטבלה, ספק אם כלל יש הצדקה משפטית למסירת הפרפרזה ולא את התוכן עצמו. נבקש כי נקודה זו תובהר.

ב. הקובץ, ברובו, כולל חזרות רבות במספר רב של שורות (באחד המקרים, שורה מופיעה באופן זהה בלמעלה מארבעים מקרים). כך, לא ניתן להבין אם כל שורה מייצגת פרסום שהוסר או שמא מספר פרסומים.

ג. עם דרישת התשלום הובהר כי תועברנה פרפראזות לעיון המבקשים. כך, צוין במכתביכם מיום 18.2.2021 ו-20.4.2021 כי לא ניתן לשחזר את הפרסומים המלאים ולכן יועברו פרפראזות של התוכן שהוסר. עם זאת, מעיון במידע הרי שנדמה שאין מדובר בפרפרזה – ולבטח שאין זה סביר שפרפרזה, שאמורה להיות כתיבת תוכן במילים אחרות מהתוכן המקורי, תופיע עשרות פעמים. נדגיש שוב שלקבלת לשון התוכן שהוסר חשיבות מירבית ביכול הפיקוח על האופן שבו היחידה מפרשת את החוקים עליהם היא אמונה.

ד. מסירת המידע לא כללה הנמקה, כנדרש בסעיף 7(ו) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, במקרה שבו לא נמסר מענה מלא. במכתבתכם אמנם ציינתם כי נמסר מידע חלקי כמפורט בסעיף 11 לחוק, ואולם מובן שמעת שנמסר מידע חלקי, הרי שמדובר הלכה למעשה בסירוב חלקי הדורש הנמקה, כפי שיורחב בהמשך.

ה. בהמשך ישיר לכך, הרי שהתנועה לחופש המידע והקליניקה לזכויות אדם בין-לאומיות באוניברסיטה העברית בירושלים, הייתה חלק משיחות שונות עם יחידת הסייבר, שבהן הובהר בין היתר כי במקרים מסוימים מתעורר חשש מהבאת פרסום שהוסר לידיעת הכלל, אף אם מדובר בפרסום שהוא מחוץ להקשר שבו הוא פורסם. הלכה למעשה, במענה שמסרתם כלל המידע לא קיים במלואו, ולא ניתן ללמוד על התוכן שפורסם. כך גם לא ברור עד כמה "ויראלי" היה הפרסום, מה שעשוי גם כן להשפיע על הצדקה לבקשה להסרה.

ו. מעל לאמור – מתעוררת השאלה, פעם נוספת, בנוגע לאופן שמירת המידע ביחידת הסייבר עצמה, שכן אין זה סביר שכלל המידע שנמסר הוא פרפרזות.

6. באשר למספר השורות הכפולות, מתשובתכם כלל לא ברור מהי ההנמקה לאופן שבו נמסר המידע. המידע נמסר ב"צבעים" שונים, כששורות רבות כוללות חזרתיות של פעמים רבות על אותה השורה בדיוק, מבלי שניתן הסבר לחשש ממסירת הפוסט המלא, ובעצם, לא קיימת כל הנמקה לסירוב למסור את המידע המלא ולהחלטה למסור מידע חלקי בהתאם לסעיף 11 לחוק.

7. כך גם במסגרת תשובותיכם ציינתם כי תועברנה פרפרזות. לא מהמענה הראשון ולא מזה השני ניתן ללמוד בצורה ברורה במה כן מחזיקה הרשות. כידוע, אחד הקשיים המרכזיים בבקשות מידע ובהתמודדות עם הרצון לדייק בקשות הוא פערי המידע בין המבקש לבין הרשות המחזיקה במידע. אילו היה ידוע כיצד המידע מצוי אצלכם, וכן מהי הכוונה ב"חלקים מתוכן הפרסומים", אזי ייתכן שניתן היה להבין מהו המידע שעשוי להימסר.

8. כאמור, המשמעות של מסירת מידע חלקי היא סירוב חלקי, הלכה למעשה, בהתאם לסעיף 7(ו) לחוק. בכך, הרי שעליכם לנמק בכל מקרה מדוע החלטתם למסור פרפרזה ולא את התוכן המדויק.

9. כמובן שגם נוהל 3.1 של היחידה הממשלתית לחופש המידע הנוגע למענה בעת סירוב למסירת מידע מחייב הנמקה שכזו.

10. חוק חופש המידע כולל מספר בלתי-מבוטל של סייגים שניתן "להפעיל" על מנת למסור מידע חלקי או לשון אחר של אותו המידע, ואולם לא ניתן לקבל מענה לקוני שאינו כולל הסבר פרטני הנוגע לטעם להסרת כל תוכן ותוכן.
11. מתשובתכם, לא ניתן ללמוד דבר על הטעמים שבגינם הוחלט שלא למסור את הפרסום המקורי. ייתכן, כמובן, שישנם מקרים (ואף מקרים לא מעטים) שבהם פרסום המידע ברבים יפגע באינטרס המוגן בחוק חופש המידע, ואולם החובה היא של הרשות להסביר מדוע מתעורר חשש מעין זה.
12. ברור לכל כי סירוב למידע פוגע בזכות הציבור לדעת, ומכאן שראוי שסירוב מעין זה יהיה מנומק ויבהיר מדוע בחרה הרשות הציבורית לפגוע בזכות למידע, כפי שאף נקבע זה מכבר בפסיקה:

"כדי שהחלטה לסרב למסירת מידע מכוח סעיפים 8 ו-9 לחוק תעמוד במבחן הסבירות, על הרשות לאתר ולבחון את מכלול השיקולים הצריכים לעניין ולאזן ביניהם, בין היתר בהסתייגות בכלי העזר שהועמדו לרשותה לצורך כך בסעיפים 10 ו-11 לחוק חופש המידע. חובה אחרת המוטלת על הרשות מכוח הדין המינהלי בכל הנוגע לטיפול בבקשה למסירת מידע לפי חוק חופש המידע, היא החובה לנמק את הסירוב למסירת המידע שנתבקש, כולו או חלקו, ככל שכך החליטה. חובת ההנמקה מקטינה את החשש מפני החלטות שרירותיות או שגויות והיא תורמת לבניית האמון במערכת היחסים שבין הרשות לאזרח במדינה דמוקרטית [...]. רשות ציבורית אינה רשאית להסתפק בסירוב לקוני לבקשה למסירת מידע ועליה לפרט את הטעמים לכך כדי לאפשר למבקש המידע לעמוד על טעמים אלה ולשקול את מהלכו. פירוט הטעמים לסירוב מאפשר גם לבית המשפט לעמוד על השיקולים תחת ששקלה הרשות ועל האיזון הפנימי שערכה ביניהם, בהעבירו את ההחלטה שבט ביקורתו".

עע"ם 9135/03 המועצה להשכלה גבוהה נ' הוצאת עיתון הארץ, פ"ד ס(4) 217, פס' 11 ו-22-23 לפסק הדין (2006).

13. לא זו אף זו, הרי שבית המשפט העליון כבר קבע בפרשת **עדאלה** (בג"ץ 7846/19 **עדאלה** המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' פרקליטות המדינה יחידת הסייבר (אר"ש 12.4.2021)) כי ראוי היה שיחידת הסייבר תאסוף את המידע שאותו היא מבקשת להסיר באופן סדור. כך שנדמה שאין זה סביר שלרשות לא יהיה את המידע וכי היא תפעל לפרסמו באופן המקסימלי האפשרי. כך גם עולה השאלה מדוע נדרשו ארגונים לשלם סכומי כסף גדולים, הנובעים בין היתר מעצם כך שהרשות היא שבמחדל לא אספה את המידע כראוי – וזאת – בהמשך לשנקבע זה מכבר בפרשת קרן דולב, כי מקרים שבהם מידע דרוש לצורך ביצוע עבודה שוטפת, לא ניתן יהיה לטעון להקצאת משאבים בלתי-סבירה.

"כאשר התנהלות תקינה של הרשות הציבורית מחייבת את קיום המידע במתכונת המבוקשת, והמידע אמור באופן סביר ורגיל להימצא בידיה, לא ניתן לפטור את הרשות הציבורית מלהתיר את העיון במידע בטענה שהמידע איננו מצוי אצלה במתכונת המבוקשת או שהדבר מצריך משאבים בלתי סבירים. כפי שטוענת העותרת, אין הנציבה יכולה להישמע בטענה כי ביצוע תפקידה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה. אך מובן הוא כי כל מסירת מידע לציבור מצריכה משאבים וחובתה של הרשות הציבורית להקצות את המשאבים הדרושים ולאפשר את העיון במידע המתבקש. רק הקצאת משאבים בלתי סבירה עשויה לפטור את הרשות מחובתה לאפשר עיון במידע שברשותה, שאם לא כן, עלולה טענה זו לשמש את הרשות כל אימת שמסיבה זו או אחרת, אין היא מעוניינת בגילוי המידע או בטרחה הכרוכה בכך".

עת"ם 900/07 קרן דולב לצדק רפואי נ' נציבות הקבילות לפי חוק ביטוח בריאות לאומי (נבו) 2.11.2008.

14. באמור לעיל הראינו מדוע תשובת הרשות אינה עולה בקנה אחד עם דרישות החוק, וכך גם לא עם קביעות בית המשפט העליון בפרשת עדאלה. ואנו מדגישים כי בעתיד ונוכח קביעותיו הברורות של בית המשפט העליון נתקשה לקבל מענה כפי שניתן כעת ומצופה ששמירת המידע שמוסר או מבקשים את הסרתו על ידי יחידת הסייבר יישמר וינוהל בהתאם לקביעות של בהמ"ש העליון.

15. אנו מצפים כי המענה שנשלח לנו ייבחן בשנית, וזאת הן בנוגע לתוכנו ולכך שנמסרו רק פרפרזות; והן בנוגע להנמקות החסרות. במסגרת שיחה שנערכה בין מנכ"לית התנועה, רחלי אדרי-חולתא, לבין הממונה על חופש המידע, מיטל כץ, הובהר כי ישנן חוות דעת המנמקות, בפועל, מדוע לא נמסר המידע המלא במה שלבטח יכול להוות הנמקה לאי-מסירת המידע המלא. ככל שאין מניעה נבקש לקבל את אותן חוות דעת המהוות חלק מההחלטה למסור מידע חלקי.

16. עוד יוער, לסיום, כי מדובר בנושא שנדון במשך שנים ארוכות, וכפי שבית המשפט העליון ציין בפרשת עדאלה, פעילות זו מעוררת כמה וכמה שאלות. לא לשווא בחר בית המשפט העליון להעיר מספר הערות בפסק דינו, ולא רק בנוגע לשקיפות. ראוי בעינינו שהרשות תתנהל באופן שמעודד שקיפות כמה שיותר, וכי הרשות לא תנסה לצמצם את המענה או להסתפק במועט. פעילות יחידת הסייבר, אף אם היא הכרחית, מעוררת קשיים רבים ופוגעת (גם אם בצדק) בחופש הביטוי של פרטים רבים.

17. התחושה שהתקבלה מהמענה איננה נוחה, וזאת הן נוכח פסק הדין האמור והן נוכח העובדה שהושקעו סכומי כסף רבים, שכלל לא ברור כיצד מספר השעות שעליהן שולם הסכום מולאו נוכח המידע שנמסר.

18. נודה להתייחסותכם והשלמת החוסרים בהקדם.
בברכה,

אלעד מן, עו"ד

דנה יפה, עו"ד

אור סדן, עו"ד